

ПОГОДЖЕНО
на засіданні Методичної ради
від 30.08. 2018 року протокол № 1

Робоча освітня програма з предмета « Всесвітня історія »

Розроблена на основі навчальної програми з предмета « Всесвітня історія » 10-11 класів (рівень стандарту) загальноосвітніх навчальних закладів, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 23.10.2017 № 1407.

Робоча освітня програма є логічним продовженням навчальних курсів основної школи і викладається таким чином:

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	З них: лабораторних , практичних робіт.	Контрольні роботи
1	Передумови Першої світової війни. Війна та революції.	8		
2	Облаштування повоєнного світу	2		
3	Провідні держави світу в міжвоєнний період.	12		
4	Держави Центрально – Східної Європи.	4		
5	Держави Азії та Латинської Америки.	4		
6	Передумови Другої світової війни.	4		
7	Друга світова війна.	12		
8	Повсякденне життя та культура у міжвоєнний період	2		
9	Облаштування повоєнного світу.	4		
10	Держави Північної Америки та Західної Європи: формування постіндустріального суспільства.	8		
11	Держави Центрально – Східної Європи: трансформаційні процеси	4		
12	Держави Азії, Африки та Латинської Америки: вибір шляхів розвитку	8		
13	Міжнародні відносини.	2		
14	Повсякденне життя і культура.	2		
15	Узагальнення до курсу	2		
	Усього годин	78		

Пояснювальна записка

Навчання історії у старшій школі спрямоване на реалізацію **мети повної загальної середньої освіти**, яка полягає в розвитку та соціалізації особистості учнів/учениць, формуванні в них національної самосвідомості, загальної культури, світоглядних орієнтирів, екологічного стилю мислення і поведінки, творчих здібностей, дослідницьких і життєзабезпечувальних навичок, здатності до саморозвитку й самонавчання в умовах глобальних змін і викликів.

Випускник/випускниця старшої школи – це патріот/патріотка України, який/яка: знає історію своєї держави; є носієм української мови, культури, національних традицій і духовних цінностей; виявляє активність і відповідальність у громадському й особистому житті; має бажання і здатність реалізовувати свій потенціал в умовах сучасного суспільства; бережно ставиться до природи; дотримується здорового способу життя.

Мета історичної освіти в старшій школі – сприяти формуванню в учнів/учениць національно-культурної ідентичності, патріотичного світогляду, активної соціальної та громадянської позиції, почуття власної гідності у результаті осмислення соціального та морального досвіду минулих поколінь, розуміння історії і культури України в контексті історичного процесу.

Ця мета має конкретизуватися в **комплексі завдань**, серед яких пріоритетними є:

- поглиблення інтересу до історії як сфери знань і навчального предмета, розвиток мисленнєвих здібностей та умінь, необхідних для розуміння сучасних викликів;

- набуття системних знань про факти, події, явища, тенденції в Україні та світі ХХ–ХХІ ст. з позицій: цінності життя людини, досвіду українського державотворення, утвердження єдності й соборності Українського народу, значення європейських культурних і правових традицій для суспільних процесів в Україні, зміцнення національних інтересів і суверенітету, цілісності та непорушності кордонів Української держави в контексті світового історичного процесу;

- розвиток історичного, критичного та творчого мислення, здатності розуміти загальний хід історичного процесу, проблеми, що стоять перед країною та світом;

- спонукати до усвідомлення національного інтересу, необхідності захисту суверенітету, територіальної цілісності своєї держави в умовах реальних військово-політичних, інформаційних та інших викликів;

- долучення до духовних і культурних надбань і цінностей, історико-культурних традицій українського й інших народів;

- сприяння формуванню політичної та правової культури, громадянської самосвідомості, пошани до державної символіки України в гармонійному поєднанні із національними та загальнолюдськими цінностями.

Структура програми й організація навчання учнів/учениць. Програма складається з пояснювальної записки, структурованих за розділами очікуваних результатів навчально-пізнавальної діяльності учнів/учениць і змісту навчального матеріалу з історії України та всесвітньої історії як основи для досягнення цих результатів. Очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності учня/учениці зорієнтовані на формування предметних і ключових компетентностей і викладені через знання й уміння, які відповідають знаннєвому, смисловою й діяльнісному компонентам.

Цей курс історії для 10–11 класів складається з двох окремих предметів – “Історія України” та “Всесвітня історія”. Для підвищення результативності навчання (через ефективний розподіл навчального часу) програма пропонує синхронізувати вивчення історії України та всесвітньої історії. Рекомендовану послідовність вивчення історії України та всесвітньої історії за розділами наведено в таблиці наприкінці пояснювальної записки.

Зміст історичного матеріалу базується на таких пріоритетах: усталена періодизація новітньої історії; національна спрямованість, принципи історичної пам’яті, хронологічної послідовності, науковості, логічності, гуманізації, проблемного викладання, національної спрямованості, полікультурності; органічне й оптимальне дотримання пропорцій між політичною, соціально-економічною та культурною складовими історичного процесу; загальнонаціональною історією, регіоналістикою й історичним краєзнавством; виокремлення побутової історії та особливостей трансформації рівня життя населення відповідно до подій, що відбувалися в Україні та світі.

До кожного розділу подано теми, які можуть бути розкриті на практичних

заняттях/ під час виконання навчальних проєктів/ при написанні есе. Учитель/вчителька на власний розсуд можуть обирати/змінювати/корегувати/доповнювати теми, а також досліджувати їх у різний спосіб, залежно від умов

організації навчального процесу, пізнавальних можливостей школярів, класу й індивідуального підходу вчителя до викладання. Рекомендовані проєкти спрямовані на розвиток творчо-пошукових умінь і навичок. Контраверсійність пропонованих тем відповідає віковим особливостям учнів/учениць старшої школи й орієнтована на формування розуміння зв'язку між вивченим матеріалом і сучасністю.

У програмі немає розподілу навчальних годин за розділами. В межах загальної річної кількості годин учитель/вчителька може самостійно визначати час для роботи над кожним розділом програми, але не порушуючи при тому повноти завдань, визначених як результати і зміст навчально-пізнавальної діяльності.

Організацію навчально-пізнавальної діяльності учнів/учениць за цією програмою вчитель/вчителька відображає у власному календарно-тематичному плані або в робочій програмі, які затверджує керівник навчального закладу. Робочу програму вчитель укладає з метою розроблення в межах навчальної програми власного алгоритму роботи з учнями, акцентування на певних навчальних цілях, змістових елементах, розширення кола історичних діячів, зміни послідовності вивчення матеріалу в межах розділів, доповнення матеріалу з історії рідного краю і тематикою практичних занять, навчальних проєктів та есе.

Синхронізація курсів історії України та всесвітньої історії в 10–11 класах

Клас	Предмет	Розділ навчальної програми
10	Історія України	Повторення. Вступ
	Всесвітня історія	Розділ 1. Передумови Першої світової війни. Війна та
	Історія України	Розділ 1. Україна в роки Першої світової війни
	Історія України	Розділ 2. Початок Української революції
	Всесвітня історія	Розділ 2. Облаштування повоєнного світу
	Історія України	Розділ 3. Розгортання Української революції. Боротьба за відновлення державності
	Всесвітня історія	Розділ 3. Провідні держави світу в міжвоєнний період
	Історія України	Розділ 4. Встановлення й утвердження комуністичного тоталітарного режиму в Україні
	Всесвітня історія	Розділ 4. Держави Центрально-Східної Європи
	Історія України	Розділ 5. Західноукраїнські землі в міжвоєнний період
	Всесвітня історія	Розділ 5. Держави Азії та Латинської Америки
	Всесвітня історія	Розділ 6. Передумови Другої світової війни
	Всесвітня історія	Розділ 7. Друга світова війна
	Історія України	Розділ 6. Україна в роки Другої світової війни
Всесвітня історія	Розділ 8. Повсякденне життя та культура в міжвоєнний	
11	Історія України	Повторення. Вступ.
	Всесвітня історія	Розділ 1. Повоєнне облаштування світу
	Історія України	Розділ 1. Україна в перші повоєнні роки
	Всесвітня історія	Розділ 2. Держави Північної Америки та Західної Європи: формування постіндустріального суспільства
	Історія України	Розділ 2. Україна в умовах десталінізації
	Історія України	Розділ 3. Україна в період загострення кризи радянської
	Всесвітня історія	Розділ 3. Держави Центрально-Східної Європи: трансформаційні процеси
	Історія України	Розділ 4. Відновлення незалежності України
	Всесвітня історія	Розділ 4. Держави Азії, Африки та Латинської Америки: вибір шляхів розвитку
	Історія України	Розділ 5. Становлення України як незалежної держави
	Всесвітня історія	Розділ 5. Міжнародні відносини
	Всесвітня історія	Розділ 6. Повсякденне життя і культура
	Історія України	Розділ 6. Творення нової України
	Всесвітня історія	Узагальнення до курсу

Всесвітня історія (1914–1945 рр.)

Структура курсу:

10 клас

Розділ 1. Передумови Першої світової війни. Війна та революції

Розділ 2. Облаштування повоєнного світу

Розділ 3. Провідні держави світу в міжвоєнний період

Розділ 4. Держави Центрально-Східної Європи

Розділ 5. Держави Азії та Латинської Америки

Розділ 6. Передумови Другої світової війни

Розділ 7. Друга світова війна

Розділ 8. Повсякденне життя та культура в міжвоєнний період

Розділ 1. ПЕРЕДУМОВИ ПЕРШОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ. ВІЙНА ТА РЕВОЛЮЦІЇ

У результаті навчально-пізнавальної діяльності учні/учениці зможуть:	Зміст навчально-пізнавальної діяльності
<p>Знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>зміст понять</i>: Перша світова війна, геополітичні інтереси, система озброєного миру, позиційна війна, ксенофобія, геноцид, репарація, контрибуція; – <i>хронологічні межі</i> Першої світової війни, дати революції в Російській імперії, вступу у війну США і виходу з війни Росії, приходу до влади більшовиків, революцій в Австрії, Німеччині, Болгарії, Комп'єнського перемир'я; – <i>вплив</i> економічних і політичних процесів на хід війни; війну – розпад багатонаціональних імперій; – <i>наслідки</i> вступу у війну США та виходу з війни Росії. <p>Уміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>встановити хронологічну послідовність і синхронність</i> подій Першої світової війни, революційних подій у Європі; – <i>показати на карті зони</i> геополітичних зазіхань держав – членів Антанти та Троїстого союзу; основні битви Першої світової війни; – <i>визначити передумови</i> Першої світової війни; революцій в Російській імперії та інших країнах Центрально-Східної Європи, <i>причини і наслідки</i> приходу до влади в Росії більшовиків; – <i>визначити особливості</i> повсякденного життя під час війни, статус жінки в суспільстві у період війни; – <i>узагальнити</i> основні політичні, економічні та світоглядні наслідки Першої світової війни та революцій у Росії та Німеччині. 	<p>Початок “Великої війни”. Стратегічні плани ворогуючих сторін. Фронти війни та характеристика основних воєнних кампаній. Міжнаціональні конфлікти в умовах війни. Людина на фронті й у тилу.</p> <p>Економічна та політична кризи в Російській імперії та Австро-Угорщині. Російська революція 1917 р. Поразка Німеччини та її союзників. Розпад багатонаціональних імперій і утворення нових незалежних держав у Європі.</p>
<p>Орієнтовні теми для практичних занять:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Перша світова: повсякденне життя в умовах фронту і тилу. – Світовідчуття європейця: наслідки Великої війни (на основі мемуарів і художніх творів). <p>Орієнтовні теми для навчальних проєктів:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Жінки у війнах ХХ ст. (соціальні статуси і життєві долі). – Будні війни (збірка візуальних матеріалів). 	
<p>Міжпредметні зв'язки: 10 клас. Громадянська освіта. Розділ: Людина в соціокультурному просторі. Тема: Конфлікти. (Учень/учениця знає та критично оцінює причини зародження конфліктів, аналізує шляхи подолання конфліктних ситуацій; формує навички ефективної</p>	

комунікації та ненасильницького розв'язання соціальних конфліктів).

Узагальнення

Тематичний контроль

Розділ 2. ОБЛАШТУВАННЯ ПОВОЄННОГО СВІТУ

У результаті навчально-пізнавальної діяльності учні/ учениці зможуть:	Зміст навчально-пізнавальної діяльності
<p>Знати та розуміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>зміст понять</i>: система колективної безпеки, демілітаризована зона, санітарний кордон, репарація, контрибуція; – <i>час роботи</i> Паризької та Вашингтонської конференцій, укладення мирних договорів за підсумками Паризької конференції, підписання пакту Бріана-Келлога; – <i>вплив</i> “14 пунктів” В. Вілсона на встановлення повоєнного світового устрою; – <i>статус</i> українських земель відповідно до рішень Паризької мирної конференції; – <i>суперечності</i> Версальсько-Вашингтонської системи; <i>цілі та організацію діяльності</i> Ліги Націй; – <i>причини</i> ревізії повоєнних міждержавних угод; <p>Уміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>встановити хронологічну послідовність</i> підписання угод, що стали основою Версальсько-Вашингтонської системи; – <i>охарактеризувати</i> (з використанням історичної карти) територіальні зміни, зафіксовані в текстах мирних договорів з Німеччиною та її союзниками; – <i>дати оцінку</i> рішенням Паризької та Вашингтонської конференцій з позицій інтересів “великих” і “малих” держав; – <i>визначити</i> джерела нестабільності в Європі; – <i>висловлювати обґрунтовані судження</i> щодо вжитих державами Антанти та Лігою Націй заходів з підтримання стабільності у Європі.	<p>“14 пунктів” В. Вілсона. Паризька мирна конференція. Українське та російське питання на Паризькій конференції. Версальський договір. Створення Ліги Націй. Мирні договори з союзниками Німеччини.</p> <p>Вашингтонська конференція. Завершення формування Версальсько-Вашингтонської системи, її суперечності.</p> <p>Джерела нестабільності міждержавних відносин. Початок ревізії повоєнних угод. Пакт Бріана-Келлога.</p>
<p>Орієнтовні теми для практичних занять:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Вогнища напруги в міжнародних відносинах: причини, сторони та наслідки протистояння. <p>Орієнтовні теми для написання есе:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Переможені й переможці у Великій війні: узгодження позицій.	
<p>Міжпредметні зв'язки: 10 клас. Громадянська освіта. Розділ: Людина в соціокультурному просторі. Тема: Конфлікти. (Учень/учениця знає та критично оцінює причини зародження конфліктів, аналізує шляхи подолання конфліктних ситуацій; формує навички ефективної комунікації та ненасильницького розв'язання соціальних конфліктів).</p>	
<p>Узагальнення</p>	
<p>Тематичний контроль</p>	

Розділ 3. ПРОВІДНІ ДЕРЖАВИ СВІТУ В МІЖВОЄННИЙ ПЕРІОД

У результаті навчально-пізнавальної діяльності	Зміст навчально-пізнавальної діяльності
--	---

учні/учениці зможуть:	
<p>Знати та розуміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>зміст понять</i>: проспериті, світова економічна криза, фондова біржа, державне регулювання економіки, тоталітаризм, фашизм, корпоративна держава, нацизм (націонал-соціалізм), комуністичний режим, авторитаризм, антисемітизм; – <i>хронологічні межі</i> доби “проспериті”, Великої депресії, “Нового курсу”, діяльності урядів Народного фронту у Франції, реформування Британської імперії, існування Веймарської республіки, нової економічної політики та спланованої модернізації в СРСР, Громадянської війни в Іспанії, дати Листопадової революції в Німеччині, приходу до влади фашистів в Італії, нацистів у Німеччині, утвердження комуністичного тоталітаризму (сталінізму) в СРСР; – <i>характер</i> економічного зростання у світі 1920-х рр.; – “Новий курс” Франкліна Рузвельта як вимушений <i>перехід</i> до державного регулювання ринкової економіки; – <i>цілі та методи</i> політики “великого стрибка” (спланованої модернізації) в СРСР; – <i>сутність протистояння</i> між тоталітарними режимами та демократичними рухами як визначальну особливість історичного процесу в міжвоєнний період; – <i>світоглядне наповнення</i> тоталітарних ідеологій, їхню <i>спрямованість</i> проти інтересів людини і засад людяності. <p>Уміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>встановити хронологічну послідовність і синхронність</i> фактів, пов’язаних із економічною стабільністю та світовою кризою у провідних країнах міжвоєнного світу, боротьбою за збереження демократичного устрою і становленням тоталітарних режимів у СРСР, Італії та Німеччині; – <i>виявити</i> (з використанням історичної карти та інших джерел) зміни в геополітичній ситуації в Європі у зв’язку з утвердженням тоталітарних режимів; – <i>охарактеризувати</i> добу “проспериті” в США, реформування Британської імперії, діяльність Народного фронту у Франції, Веймарську республіку і нацистський режим у Німеччині, фашистський режим в Італії, нову економічну політику та політику “великого стрибка” в СРСР; – <i>порівняти</i> стратегії подолання світової економічної кризи, обрані урядами США, Великої Британії, Франції, Німеччини та Італії; комуністичний, фашистський та нацистський тоталітарні режими; – <i>встановити передумови, механізми та наслідки</i> 	<p>Сполучені Штати Америки. Зростання ролі США на міжнародній арені. Доба “проспериті”. Велика депресія. “Новий курс” Франкліна Рузвельта, його складові та основні наслідки.</p> <p>Велика Британія. Особливості розвитку Великої Британії в 1920–1930-ті рр. Спроби реформування Британської імперії. Дж. Р. Макдональд.</p> <p>Франція. Політичний та соціально-економічний розвиток Франції в 1920–1930-х рр. Народний фронт і його уряди. Едуард Даладьє.</p> <p>Італія. Становище Італії після Першої світової війни. Корпоративна держава: ідея та реальність. Фашистський режим Беніто Муссоліні.</p> <p>Німеччина. Листопадова революція та становлення Веймарської республіки. Вплив світової економічної кризи в Німеччині на політичне життя країни. Прихід до влади нацистів. Нацистська расистська ідеологія та антисемітизм. Політична і соціально-економічна сутність нацизму.</p> <p>Радянський Союз. “Договірна федерація” радянських республік. Утворення СРСР. Нова економічна політика. Спланована модернізація. Особливості комуністичного тоталітарного режиму. Сталінізм.</p> <p>Виклики міжвоєнного часу. Європа поміж економічною стабільністю та світовою кризою. Запровадження державного регулювання соціально-економічних процесів.</p> <p>Європа перед вибором між демократією та авторитаризмом. Радикалізація політичного життя. Громадянська війна в Іспанії.</p> <p>Ідеологічне осмислення нових реалій суспільного життя: комунізм, соціал-реформізм, неолібералізм, інтегральний націоналізм, фашизм і нацизм.</p>

<p>утвердження тоталітарних режимів в Італії та Німеччині; – пояснити сутність СРСР як нової форми Російської імперії в умовах національно-визвольних рухів поневолених Росією народів; – висловлювати аргументовані судження про політичну діяльність Едуарда Даладьє; Адольфа Гітлера, Джеймса Рамсея Макдональда, Беніто Муссоліні, Франкліна Рузвельта, Йосифа Сталіна.</p>	
<p>Орієнтовні теми практичних занять: – Європа: політика економії та протекціонізму, впровадження державного контролю над економікою. – Тоталітарні режими: державний контроль над публічним життям і суспільною свідомістю. – Комуністичний тоталітаризм: світоглядне наповнення і спрямованість.</p> <p>Орієнтовні назви навчальних проєктів: – Геополітична ситуація в Європі у період між світовими війнами. – Суспільне життя міжвоєнної Європи та його осмислення у наукових працях і мистецьких творах.</p>	
<p>Міжпредметні зв'язки: 10 клас. Географія. Розділ: Регіони та країни світу. Тема: Країни Європи. (Учень/учениця складає комплексну суспільно-географічну характеристику країн регіону; робить висновки щодо чинників високого індустріального розвитку країн Західної Європи).</p>	
<p>Узагальнення</p>	
<p>Тематичний контроль</p>	

Розділ 4. ДЕРЖАВИ ЦЕНТРАЛЬНО-СХІДНОЇ ЄВРОПИ

<p>У результаті навчально-пізнавальної діяльності учні/учениці зможуть:</p>	<p>Зміст навчально-пізнавальної діяльності</p>
<p>Знати: – <i>зміст понять</i>: санація, примусова асиміляція, сепаратистський рух, королівська диктатура; – <i>час</i> утворення нових держав у Центрально-Східній Європі, формування авторитарних режимів у регіоні, утворення Югославії; – <i>особливості</i> політики Польщі в Галичині та на Волині та причини наростання напруги між українцями та поляками в наслідок пацифікації, осадництва та полонізації; – <i>труднощі становлення</i> нових незалежних держав у Центрально-Східній Європі; – <i>особливості</i> авторитарних режимів у країнах Центрально-Східної Європи; – <i>перебіг</i> економічних, політичних і культурних процесів у країнах Центрально-Східної Європи в міжвоєнний період; – <i>сутність</i> національних проблем у регіоні.</p> <p>Уміти: – <i>синхронізувати</i> процеси та події в країнах Центрально-Східної Європи; – <i>охарактеризувати</i> геополітичне становище Центрально-Східної Європи в міжвоєнний період; – <i>встановити</i> передумови становлення авторитаризму в країнах Центрально-Східної</p>	<p>Відновлення польської державності. Становлення Другої Речі Посполитої. Переворот 1926 р. Юзеф Пілсудський. Чехословацька республіка. Томаш Масарик. Угорська революція. Режим М. Горті. Румунія в міжвоєнні роки. Королівська диктатура. Режим Й. Антонеску. Болгарія в міжвоєнний період. Політична нестабільність держави. Встановлення королівської диктатури. Утворення Королівства сербів, хорватів і словенців. Проголошення Югославії. Становище національних меншин і міжнаціональні відносини у країнах регіону.</p>

<p>Європи; – <i>порівняти</i> розвиток країн регіону в міжвоєнний період; – <i>охарактеризувати історичних діячів</i>: Юзефа Пілсудського, Томаша Масарика.</p>	
<p>Орієнтовні теми для практичних занять: – Центрально-Східна Європа: вибір між демократією й авторитаризмом. – Міжнародні відносини у державах Центрально-Східної Європи. Орієнтовна тема для навчального проекту: – Українська еміграція в Центрально-Східній Європі: політична діяльність і культурне життя.</p>	
<p>Міжпредметні зв'язки: 10 клас. Географія. Розділ: Регіони та країни світу. Тема: Країни Європи. Держави-сусіди. (Учень/учениця характеризує особливості розміщення та формування населення країн та регіонів, урбанізаційні процеси, обґрунтовує галузеву структуру господарства країн Європи).</p>	
<p>Узагальнення</p>	
<p>Тематичний контроль</p>	

Розділ 5. ДЕРЖАВИ АЗІЇ ТА ЛАТИНСЬКОЇ АМЕРИКИ

У результаті навчально-пізнавальної діяльності учні/учениці зможуть:	Зміст навчально-пізнавальної діяльності
<p>Знати: – <i>час</i> національних революцій в Китаї і Туреччині; – <i>зміст понять</i>: гандизм, етатизм, латифундія, хунта, сіонізм; – <i>вплив</i> суперечностей Версальсько-Вашингтонської системи на розвиток країн Азії й міжвоєнний період; витоки та сутність Близькосхідної проблеми; – <i>тенденції</i> економічного та суспільного розвитку країн Азії та Латинської Америки. Уміти: – <i>синхронізувати</i> події економічного та суспільного життя Японії, Китаю, Індії, мусульманських держав та країн Латинської Америки; – <i>виявити</i> (за допомогою карти) геополітичні інтереси Японії в міжвоєнний період; – <i>визначити</i> особливості модернізаційних процесів у країнах Азії та Латинської Америки, антиколоніального руху в Індії та національного руху в Китаї; характерні риси, причини та наслідки милітаризації Японії; – <i>проаналізувати</i> економічне та суспільне життя населення в країнах Азії та Латинської Америки з позицій протистояння демократії та авторитаризму; – <i>висловлювати аргументовані судження</i> про громадсько-політичну діяльність Махатми Ганді, Чан Кайші, Кемаль Ататюрка.</p>	<p>Японія. Милітаризація економіки, державних інституцій та суспільної свідомості населення. Зовнішня експансіоністська політика. Китай. Національна революція та боротьба за владу між КПК і Гомінданом. Чан Кайші. Індія. Розгортання антиколоніальної боротьби. Махатма Ганді. Країни Передньої Азії. Розпад Османської імперії. Модернізація Туреччини та Ірану. Кемаль Ататюрк. Основні аспекти Близькосхідної проблеми. Латинська Америка: протиборство демократичних сил і диктаторських режимів.</p>
<p>Орієнтовна тема для практичного заняття: – Азія та Латинська Америка: протиборство демократичних сил і диктаторських режимів. Орієнтовна тема для навчального проекту:</p>	

<p>– Філософія ненасильства у визвольних рухах ХХ ст. (досвід Махатми Ганді в діяльності Мартіна Лютера Кінга, Нельсона Манделі, радянських дисидентів).</p> <p>Орієнтовні теми для написання есе:</p> <p>– Портрет національного лідера на тлі епохи: Кемаль Ататюрк, Махатма Ганді, Чан Кайші, Сунь Ятсен (на вибір учителя/вчительки або учня/учениці).</p> <p>– Визвольні рухи першої половини ХХ ст. перед вибором: радикалізм чи ненасильницький опір.</p>
<p>Міжпредметні зв'язки: 10 клас. Географія. Розділ: Регіони та країни світу. Тема: Країни Азії. (Учень/учениця порівнює особливості господарства різних за рівнем економічного розвитку країн Азії; оцінює роль країн Азії в світі). — 10 клас. Географія. Розділ: Регіони та країни світу. Тема: Країни Латинської Америки. (Учень/учениця називає історико-політичні процеси, що відбуваються в регіоні; аналізує специфіку складу населення та системи розселення); — 10 клас. Географія. Розділ: Регіони та країни світу. Тема: Країни Африки. (Учень/учениця визначає особливості галузевої структури, територіальної організації господарства та роль країн Африки в світі; аналізує причини економічної відсталості та бідності багатьох країн Африки, розуміє роль провідних країн Африки на континенті).</p>
<p>Узагальнення</p>
<p>Тематичний контроль</p>

Розділ 6. ПЕРЕДУМОВИ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ

У результаті навчально-пізнавальної діяльності учні/учениці зможуть:	Зміст навчально-пізнавальної діяльності
<p>Знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>зміст понять</i>: політика “умиротворення”, аншлюс, Судетська проблема, “Мюнхен”, “Вісь”; – <i>час</i> утворення “Вісі”, Мюнхенської угоди, англо-франко-радянських переговорів у Москві, <i>дату</i> укладення пакту Молотова-Ріббентропа; – <i>причини кризи</i> Версальсько-Вашингтонської системи; – <i>зумовленість</i> зовнішньополітичних пріоритетів провідних країн світу суперечностями Версальсько-Вашингтонської системи; – <i>причини та наслідки</i> провалу проекту системи колективної безпеки (Східного пакту), англо-франко-радянських переговорів у Москві; – <i>сутність</i> політики “умиротворення” та її роль у наближенні Другої світової війни; – <i>співвідповідальність</i> СРСР за розпалювання Другої світової війни. <p>Уміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>визначити</i> (за допомогою історичної карти) вогнища війни на Далекому Сході, в Африці та Європі, сфери впливу Німеччини та СРСР за таємним протоколом до пакту Молотова-Ріббентропа; – <i>визначити причини та наслідки</i> політики “умиротворення”, радянсько-німецького зближення й укладення пакту Молотова-Ріббентропа; – <i>охарактеризувати</i> діяльність Ліги Націй в умовах загострення міжнародних відносин 1930-х рр.; – <i>порівняти</i> передумови Першої та Другої світових воєн; – <i>оцінити</i> політичну позицію та діяльність 	<p>Спроби перегляду Версальсько-Вашингтонської системи міжнародних договорів. Утворення вогнищ війни на Далекому Сході, Африці та Європі.</p> <p>Вісь “Берлін – Рим – Токіо”. Нарощення озброєнь.</p> <p>Політика “умиротворення” агресора. Задоволення територіальних претензій Німеччини: “аншлюс” Австрії та Мюнхенська угода. Антикомінтернівський пакт.</p> <p>Підтримка Радянським Союзом гітлерівського режиму в 1933 – на початку 1941 рр. Підготвчі заходи Сталіна до військового вторгнення в Європу.</p> <p>Англо-франко-радянські переговори в Москві. Радянсько-німецький пакт про ненапад (пакт Молотова-Ріббентропа) і таємні протоколи до нього.</p>

європейських лідерів в умовах назрівання війни.
<p>Орієнтовна тема для практичного заняття: – Міжнародні відносини в другій половині 1930-х рр. у світлі історичних джерел. – Імперська політика Радянського Союзу.</p> <p>Орієнтовні теми для навчальних проєктів: – ”Українське питання” в міжнародній політиці напередодні Другої світової війни. – Ліга націй в умовах назрівання Другої світової війни: заходи задля збереження миру і причини неефективності.</p>
<p>Міжпредметні зв’язки: 10 клас. Громадянська освіта. Розділ: Людина в соціокультурному просторі. Тема: Конфлікти. (Учень/учениця знає та критично оцінює причини зародження конфліктів, аналізує шляхи подолання конфліктних ситуацій; формує навички ефективної комунікації та ненасильницького розв’язання соціальних конфліктів).</p>
Узагальнення
Тематичний контроль

Розділ 7. ДРУГА СВІТОВА ВІЙНА

У результаті навчально-пізнавальної діяльності учні/учениці зможуть:	Зміст навчально-пізнавальної діяльності
<p>Знати: – <i>зміст понять:</i> дивна війна, новий порядок, Рух Опору, Голокост, антигітлерівська коаліція, Другий фронт, “Велика трійка”, колабораціонізм; – <i>хронологічні межі</i> Другої світової війни та німецько-радянської війни, <i>дати</i> ключових битв/військових операцій Другої світової війни, Нюрнберзького і Токійського судових процесів, утворення ООН; – <i>характер, періодизацію</i>, головні події, політичні, економічні та соціальні наслідки Другої світової війни; – <i>внесок</i> держав-членів антигітлерівської коаліції у досягнення перемоги над нацистською Німеччиною і її союзниками, створення ООН; – <i>особливості</i> окупаційного режиму та Руху Опору на окупованих територіях; – <i>рішення</i> Нюрнберзького і Токійського процесів над воєнними злочинцями.</p> <p>Уміти: – <i>визначити</i> (за допомогою історичної карти) основні театри воєнних дій, місця основних битв, зміни державних кордонів у Європі, передбачені домовленостями у межах Великої трійки; – <i>охарактеризувати</i> течії в Русі Опору; – <i>визначити</i> передумови і наслідки Голокосту, виклики, перед якими опинилося людство в умовах Другої світової війни; – <i>обґрунтувати</i> власні судження щодо наслідків і уроків Другої світової війни; – <i>оцінити</i> роль провідних представників світової політичної та військової еліти (Франкліна Рузвельта, Вінстона Черчіля, Йосифа Сталіна, Дуайта Девіда Ейзенгауера та ін.) у ключових подіях Другої світової</p>	<p>Причини, характер, періодизація Другої світової війни. Характеристика основних періодів війни. Основні театри воєнних дій. Дипломатія часів війни. Утворення антигітлерівської коаліції, її значення. Особливості окупаційного режиму і руху Опору. Людина під час війни. Голокост. Праведники народів світу. Капітуляція Німеччини та її союзників. Нюрнберзький і Токійський процеси над воєнними злочинцями. Політичні, економічні та соціальні наслідки Другої світової війни.</p>

війни.
<p>Орієнтовна тема для практичного заняття: – Примусова праця у Третньому Райху. Трагедія ув'язнених у німецьких концтаборах та їх доля.</p> <p>Орієнтовні теми для навчальних проєктів: – Праведники народів світу: подвиг в ім'я людяності. – Друга світова в об'єктиві кінокамери/на сторінках літературних творів.</p> <p>Орієнтовна тема для написання есе: – Моральний вибір у війні (досвід історичних та/або літературних героїв).</p>
<p>Міжпредметні зв'язки: 10 клас. Громадянська освіта. Розділ: Людина в соціокультурному просторі. Тема: Конфлікти. (Учень/учениця знає та критично оцінює причини зародження конфліктів, аналізує шляхи подолання конфліктних ситуацій; формує навички ефективної комунікації та ненасильницького розв'язання соціальних конфліктів).</p>
Узагальнення
Тематичний контроль

Розділ 8. ПОВСЯКДЕННЕ ЖИТТЯ ТА КУЛЬТУРА В МІЖВОЄННИЙ ПЕРІОД

У результаті навчально-пізнавальної діяльності учні/учениці зможуть:	Зміст навчально-пізнавальної діяльності
<p>Знати: – <i>зміст понять</i>: модерн, авангардизм, втрачене покоління, масова культура, джаз, мюзикл, олімпійський рух; – <i>провідні наукові ідеї</i> міжвоєнного періоду, – мистецькі <i>здобутки та напрями (течії)</i> модернізму; – <i>передумови</i> виникнення масової культури, олімпійського руху; – <i>вплив</i> кінематографу на розвиток культури.</p> <p>Уміти: – <i>характеризувати зміни</i> в повсякденному житті населення в першій половині ХХ ст.; – <i>визначати</i> тенденції в розвитку культури; – <i>розповідати</i> про досягнення науки і техніки періоду, <i>пояснювати</i> їхній вплив на повсякденне життя людей; – <i>висловити аргументовані судження</i> про наукову/мистецьку діяльність Сальвадора Далі, Альберта Ейнштейна, Чарлі Чапліна.</p>	<p>Найважливіші досягнення науки і техніки, їх вплив на повсякденне життя людей.</p> <p>Основні ідеї й течії модернізму. Масова культура в міжвоєнний період. Суспільно значимі здобутки науки та мистецтва. Розвиток кінематографу. Олімпійський рух.</p>
<p>Орієнтовні теми для навчальних проєктів: – Виставка творів у стилях модернізму (віртуальна екскурсія). – “У передчутті війни...” (літературно-мистецька композиція з творів на антивоєнну тематику). – Доля митців і мислителів в умовах протистояння демократії і тоталітаризму (дослідницький проєкт). – Кіно: хитання між масовою культурою і мистецтвом (фестиваль кінотрейлерів).</p> <p>Орієнтовна тема для написання есе: – Кіно: від наукового експерименту до мистецтва.</p>	
<p>Міжпредметні зв'язки: 10 клас. Фізична культура. Тема: Олімпійська філософія та здоровий спосіб життя. (Учень/учениця розуміє фізичну культуру у сім'ї; олімпійську філософію та здоровий спосіб життя; вміння, навички та фізичні якості як необхідні умови для успішної самореалізації у майбутній професії).</p>	
Узагальнення	

**Всесвітня історія (1945–2017 рр.)
11 клас**

Структура курсу:

Розділ 1. Облаштування повоєнного світу

Розділ 2. Держави Північної Америки та Західної Європи: формування постіндустріального суспільства

Розділ 3. Держави Центрально-Східної Європи: трансформаційні процеси

Розділ 4. Держави Азії, Африки та Латинської Америки: вибір шляхів розвитку

Розділ 5. Міжнародні відносини

Розділ 6. Повсякденне життя і культура

Узагальнення до курсу

Розділ 1. ОБЛАШТУВАННЯ ПОВОЄННОГО СВІТУ

У результаті навчально-пізнавальної діяльності учні/учениці зможуть:	Зміст навчально-пізнавальної діяльності
<p>Знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>зміст понять</i>: конфронтація, біполярний (двополюсний) світ, Холодна війна, соціалістичний табір, доктрина; – <i>час</i> створення ООН, МОП, МАГАТЕ, ЮНЕСКО, ЮНІСЕФ, Світового банку, ВООЗ; поділу Німеччини; утворення Північноатлантичного союзу (НАТО) і Варшавського блоку (ОВД); – <i>характерні риси</i> Ялтинсько-Потсдамської системи міжнародних відносин; – <i>мету, принципи та механізми</i> діяльності ООН, спеціалізованих організацій під егідою ООН; – <i>вплив</i> “плану Маршалла” на відбудову повоєнної Європи і формування “двополюсного світу”; – <i>значення</i> “Загальної декларації прав людини” (1948 р.) і міжнародних пактів про права людини (1966 р.) як основи сучасного міжнародного права. <p>Уміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>встановити</i> послідовність подій повоєнних часів, пов’язаних з утворенням “двополюсного світу”; – <i>використовувати карту</i> як джерело інформації про територіальні зміни в Європі за підсумками війни; – <i>встановити</i> причини і спрогнозувати можливі наслідки розв’язування Холодної війни. 	<p>Риси Ялтинсько-Потсдамської системи міжнародних відносин. Організація Об’єднаних Націй (ООН). Спеціалізовані організації під егідою ООН. “Загальна декларація прав людини” (1948 р.) і міжнародні пакти про права людини (1966 р.).</p> <p>Радянська окупація Східної Європи. Початок Холодної війни. Меморандум Дж. Кеннана і промова В. Черчіля в Фултоні. Доктрина Г. Трумена і “План Маршалла”. Поділ Німеччини. НАТО та Організація Варшавського договору (ОВД): закріплення біполярності світу.</p>
<p>Орієнтовна тема для навчального проекту: – Реалізація завдань ООН її спеціалізованими організаціями: приклади діяльності.</p>	
<p>Міжпредметні зв’язки: 11 клас. Економіка. Розділ: Національна економіка і роль уряду у її функціонуванні. Тема: Роль уряду у регулюванні національної економіки. (Учень/учениця розуміє об’єктивні причини урядового регулювання ринкової економіки, характеризує зв’язок ефективності та справедливості, пояснює невдачі (обмеження) ринку і уряду та роль уряду як власника, виробника і споживача з використанням схеми загального економічного кругообігу).</p>	

Розділ 2. ДЕРЖАВИ ПІВНІЧНОЇ АМЕРИКИ ТА ЗАХІДНОЇ ЄВРОПИ: ФОРМУВАННЯ ПОСТІНДУСТРІАЛЬНОГО СУСПІЛЬСТВА

У результаті навчально-пізнавальної діяльності учні/учениці зможуть:	Зміст навчально-пізнавальної діяльності
--	---

<p>Знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>зміст понять</i>: маккартизм, неоконсерватизм, рейганоміка, тетчеризм, неолібералізм, економічне диво, соціальне ринкове господарство, брексіт; – <i>час</i> рейганоміки та тетчеризму, падіння авторитарних режимів у Греції, Португалії та Іспанії, виступів афроамериканців за громадянські права у США; “червоного травня” у Франції; укладення Римських угод та Маастрихтського договору; – основні <i>тенденції</i> розвитку політичних систем країн Заходу у другій половині ХХ – на початку ХХІ ст.; – <i>причини</i> утвердження США як провідної держави “вільного світу”; – <i>значення</i> об’єднання Німеччини й утворення Європейського Союзу; – <i>внесок</i> української діаспори в науково-технічну революцію. <p>Уміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>встановити послідовність і синхронність</i> подій, пов’язаних з утвердженням у Західній Європі ліберальної демократії та соціальної ринкової економіки; – <i>використовувати карту як джерело інформації</i> про процеси економічної інтеграції Західної Європи; – <i>охарактеризувати</i> шведську соціальну модель, процеси зміцнення демократії та формування соціального ринкового господарства на Заході в другій половині ХХ – на початку ХХІ ст.; – <i>етнонаціональні проблеми</i> Заходу та <i>оцінити</i> шанси на їх розв’язання у найближчому майбутньому; – <i>визначити причини та наслідки</i> тривалого економічного зростання в ФРН та Італії; руху афроамериканців за громадянські права, боротьби за права конфесійних, мовних і сексуальних меншин у країнах Заходу; – <i>визначити причини та ознаки</i> кризових явищ в ЄС, <i>розробити стратегію</i> їх подолання; – <i>визначити</i> роль США та ЄС в сучасних міжнародних відносинах; – <i>висловити обґрунтоване судження</i> про політичну діяльність Конрада Аденауера, Сильвіо Берлусконі, Тоні Блера, Шарля де Голя, Джона Кеннеді, Ангели Меркель, Франсуа Міттерана, Барака Обами, Рональда Рейгана, Маргарет Тетчер, Дональда Трампа, П’єра Трюдо. 	<p>Концепція постіндустріального (інформаційного) суспільства.</p> <p>Зміцнення демократії на Заході після Другої світової війни: розширення прав людини.</p> <p>Падіння авторитарних режимів у Південно-Західній Європі в 1970-х рр. Утвердження принципів громадянського суспільства. Тенденції повоєнного розвитку партійних систем.</p> <p>Рух афроамериканців США за громадянські права. Мартин Лютер Кінг.</p> <p>Молодіжні виступи кінця 1960-х рр. Рух хіппі. Прояви етнонаціоналізму (проблеми Квебеку, Ольстеру, баскське питання). Боротьба за права конфесійних, мовних і сексуальних меншин.</p> <p>Транснаціональні корпорації. НТР і зростання ролі професійних фахівців і техніків. Перехід від виробництва товарів до виробництва послуг. Політика зменшення соціальної нерівності. “Німецьке економічне диво”. Рейганоміка. Тетчеризм. Соціальне ринкове господарство. Шведська соціальна модель.</p> <p>Об’єднання Німеччини. Від Європейського економічного співтовариства (ЄЕС) до Європейського союзу (ЄС). Проблема брексіту.</p> <p>Роль США та ЄС у сучасних міжнародних відносинах.</p>
<p>Орієнтовні теми для практичних занять:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Процеси демократизації в країнах Західної Європи і Америки у другій половині ХХ – початку ХХІ ст.: причини, специфіка і наслідки. – Молодіжна контркультура: вплив на формування постіндустріального світу. <p>Орієнтовна тема для навчального проекту:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Українська діаспора в державах Північної Америки та Західної Європи. <p>Орієнтовна тема для написання есе:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Яким має бути сучасний політичний лідер? 	
<p>Міжпредметні зв’язки: 10 клас. Громадянська освіта. Розділ: Людина в соціокультурному просторі. Тема: Стереотипи та упередження. Дискримінація. (Учень/учениця може назвати основи і принципи діалогу між соціальними групами: принцип соціальної рівності та справедливості,</p>	

принцип згуртованості, принцип соціального партнерства; Наводить приклади дискримінації та ксенофобії; вміє протистояти проявам расизму; формує звичку проявляти емпатію); — 10 клас. Громадянська освіта. Розділ: Людина в соціокультурному просторі. Тема: Я і ми. Соціокультурна багатоманітність. (Учень/учениця тлумачить полікультурність як основу добросусідства культур; усвідомлює факт існування різноманіття культур; може назвати основні принципи діалогу між соціальними групами в полікультурному суспільстві: принцип соціальної рівності та справедливості, принцип згуртованості, принцип соціального партнерства); — 10 клас. Мистецтво. Розділ: Мистецтво американського культурного регіону (північно-американський, латино-американський). (Учень/учениця називає визначні мистецькі явища, що характеризують американський культурний регіон; бере участь у дискусіях щодо ролі мистецтва американського культурного регіону у світовій мистецькій спадщині).

Узагальнення

Тематичний контроль

Розділ 3. ДЕРЖАВИ ЦЕНТРАЛЬНО-СХІДНОЇ ЄВРОПИ: ТРАНСФОРМАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ

У результаті навчально-пізнавальної діяльності учні/учениці зможуть:	Зміст навчально-пізнавальної діяльності
<p>Знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>зміст понять</i>: Празька весна, оксамитова революція, перебудова, гласність, самоврядний соціалізм, соціалізм з людським обличчям, Солідарність, шокова терапія; – <i>час</i> Угорської революції, “Празької весни”, утворення РЕВ; перебудови в СРСР, “оксамитових революцій”, розпаду СРСР, Югославії та Чехословаччини; – <i>вплив</i> на розвиток регіону Центрально-Східної Європи політичних процесів в СРСР та Холодної війни; – <i>особливості</i> втілення сталінської моделі соціалізму в країнах Центрально-Східної Європи; <p>Уміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>визначити</i> роль СРСР у формуванні соціально-економічної і політичної ситуації у країнах Центрально-Східної Європи у період сталінської диктатури та постсталінські часи; роль етнічних проблем у дестабілізації ситуації в колишній Югославії; – <i>використовувати карту як джерело інформації</i> про процес трансформації держав соціалістичного табору наприкінці 80-х років ХХ ст.; – <i>встановити</i> причини революції в Угорщині, Празької весни, розпаду СРСР і падіння комуністичних режимів у Східній Європі. – <i>порівняти</i> трансформаційні процеси в країнах Центрально-Східної Європи; – <i>визначити</i> роль країн Центрально-Східної Європи в сучасних міжнародних відносинах; – <i>висловити аргументовані судження</i> щодо діяльності Олександра Дубченка, Йосифа Броз Тито, Леха Валенси, Вацлава Гавела. 	<p>Результати Другої світової війни для народів Центрально-Східної Європи.</p> <p>Сталінська модель соціалізму та її втілення в Польщі, Угорщині, Болгарії, Румунії, Чехословаччині. Особливості розвитку Югославії. Доля українців у країнах Центрально-Східної Європи. Операція “Вісла”.</p> <p>Спроба економічної інтеграції соціалістичного табору. Рада економічної взаємодопомоги (РЕВ).</p> <p>Криза комуністичних режимів країн Центрально-Східної Європи.</p> <p>Антикомуністичні виступи: Угорська революція 1956 р. і “Празька весна” 1968 р. Спроби модернізації суспільно-політичного устрою та радянська інтервенція в Чехословаччину.</p> <p>Завершення епохи Сталіна. “Хрущовська відлига”. Наростання системних кризових явищ у країнах регіону в 70–80-х рр. ХХ ст.</p> <p>Перебудова в СРСР. “Оксамитові революції” в країнах Східної Європи.</p> <p>Розпад Радянського Союзу, Югославії та Чехословаччини. Політичні, економічні, соціальні та національні трансформації.</p> <p>Країни Центрально-Східної Європи на початку ХХІ ст., їх роль у сучасних міжнародних відносинах. Політична, економічна та ідеологічна експансія Росії в регіоні.</p>
<p>Орієнтовні теми для навчальних проєктів:</p> <ul style="list-style-type: none"> – “Празька весна” 1968 року. – Роль лідерів у трансформаційних процесах у країнах Східної Європи на зламі 1980–1990-х рр. (на прикладі Вацлава Гавелла, Леха Валенси, інших). 	
<p>Міжпредметні зв’язки: 10 клас. Громадянська освіта. Розділ: Людина в соціокультурному просторі. Тема: Конфлікти. (Учень/учениця знає та критично оцінює причини зародження</p>	

конфліктів, аналізує шляхи подолання конфліктних ситуацій; формує навички ефективної комунікації та ненасильницького розв'язання соціальних конфліктів).

Узагальнення

Тематичний контроль

Розділ 4. ДЕРЖАВИ АЗІЇ, АФРИКИ ТА ЛАТИНСЬКОЇ АМЕРИКИ: ВИБІР ШЛЯХІВ РОЗВИТКУ

У результаті навчально-пізнавальної діяльності учні/учениці зможуть:	Зміст навчально-пізнавальної діяльності
<p>Знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>зміст понять</i>: Рух неприєднання, Рік Африки, апартеїд, Арабська весна, ісламська революція, ісламський фундаменталізм, деколонізація; – <i>час</i> японського економічного дива, реалізації курсу “трьох червоних знамен” і культурної революції Мао Цзедуна, здобуття незалежності народами Індії, утворення Ізраїлю та Пакистану, ісламської революції в Ірані, початку “Арабської весни”, формування ІДІЛ, деколонізації Африки, ліквідації апартеїду, революції на Кубі; – <i>причини й особливості</i> “культурної революції” в Китаї, конфесійного протистояння в Південній Азії; Ісламської революції в Ірані, революції на Кубі; деколонізаційних процесів у світі; “японського економічного дива”, “чотирьох модернізацій” Ден Сяопіна, близькосхідної проблеми, “Арабської весни”, конфлікту в Сирії; – <i>вплив</i> конфлікту в Сирії та терористичної діяльності ІДІЛ на розвиток регіону і світу. <p>Уміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>встановити послідовність і синхронність подій</i>, що відбулися в країнах Азії, Африки та Латинської Америки; – <i>використовувати</i> карту як джерело інформації про процес деколонізації Азії та Африки, геофактори, що сприяли формуванню тут військово-політичних союзів й економічних регіонів; – <i>визначити</i> можливі способи врегулювання близькосхідної проблеми; подолання наслідків апартеїду; особливості соціально-економічного та політичного розвитку країн Латинської Америки; – <i>порівняти</i> “японське економічне диво” з аналогічними явищами в Німеччині та Італії; основні тенденції розвитку країн Азії, Африки та Латинської Америки; – <i>висловити аргументовані судження</i> щодо діяльності Індіри Ганді, Фіделя Кастро, Нельсона Манделі, Джавахарлала Неру, Ден Сяопіна, Хірохіто, Мао Цзедуна. 	<p>Японія. Повоєнне реформування держави. Хірохіто. Джерела та наслідки економічного піднесення. Внутрішньо- та зовнішньополітичні пріоритети.</p> <p>Китай. Проголошення КНР. Культ особи Мао Цзедуна. Великий стрибок, комуні, культурна революція. Трансформаційні процеси в Китаї на зламі ХХ–ХХІ ст. Ден Сяопін.</p> <p>Утворення Індійської республіки та Пакистану. Конфесійне протистояння в регіоні. ІНК. Індіра Ганді. Індія на зламі ХХ–ХХІ ст.</p> <p>Утворення Ізраїлю. Близькосхідна проблема та шляхи її врегулювання. Ісламська революція в Ірані. “Арабська весна”. Конфлікт у Сирії. Терористична діяльність. Ісламська держава Іраку і Леванту.</p> <p>Деколонізація Африки. Крах апартеїду. Країни регіону на зламі ХХ–ХХІ ст.</p> <p>Латинська Америка: особливості соціально-економічного та політичного розвитку країн регіону. Революція на Кубі. Фідель Кастро. Проблеми політичного та економічного життя латиноамериканських держав на зламі ХХ–ХХІ ст.</p>
<p>Орієнтовна тема для практичного заняття:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Моделі інноваційного розвитку нових азійських незалежних держав. 	
<p>Орієнтовна тема для написання есе:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Сучасні країни Азії: діалог західної та східної цивілізацій. 	
<p>Міжпредметні зв'язки: 10 клас. Географія. Розділ: Регіони та країни світу. Тема: Країни Азії. (Учень/учениця порівнює особливості господарства різних за рівнем економічного розвитку країн Азії; оцінює роль країн Азії в світі); — 10 клас. Географія. Розділ: Регіони та країни світу. Тема: Країни Латинської Америки. (Учень/учениця називає історико-політичні процеси, що відбуваються в регіоні; аналізує: специфіку складу населення та системи розселення); — 10 клас.</p>	

<p>Мистецтво. Розділ: Мистецтво далекосхідного культурного регіону. (Учень/учениця називає види мистецтва/художні явища – “візитівки” далекосхідного культурного регіону; бере участь у дискусіях щодо впливу мистецтва далекосхідного культурного регіону на розвиток сучасного мистецтва, аргументовано відстоює свою позицію); — 10 клас. Мистецтво. Розділ: Мистецтво арабо-мусульманського культурного регіону. (Учень/учениця орієнтується у характерних ознаках мистецтва арабо-мусульманського культурного регіону; наводить приклади взаємовпливів різних культур у сучасному мистецтві; виявляє здатність дискутувати про вплив мистецтва арабо-мусульманського культурного регіону на розвиток сучасного мистецтва, аргументувати свою позицію); — 10 клас. Мистецтво. Розділ: Мистецтво індійського культурного регіону. (Учень/учениця називає види мистецтва, що яскраво репрезентують індійський культурний регіон; усвідомлює взаємовпливи різних культур у сучасному мистецтві).</p>
Узагальнення
Тематичний контроль

Розділ 5. МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ

У результаті навчально-пізнавальної діяльності учні/учениці зможуть:	Зміст навчально-пізнавальної діяльності
<p>Знати: – <i>зміст понять</i>: Берлінська криза, Карибська криза, розрядка, нове політичне мислення, багатополарний світ, міжнародний тероризм; – <i>час</i> Холодної війни, Берлінської і Карибської кризи, війн у Кореї, В’єтнамі, Афганістані, проведення Гельсінської конференції; – <i>причини, ознаки, динаміку та наслідки</i> Холодної війни, міжнародного тероризму; політики розрядки, Гельсінської конференції.</p> <p>Уміти: – <i>використовувати</i> карту як джерело інформації про події Холодної війни: Берлінську кризу, Карибську кризу, війну у Кореї та В’єтнамі, в Афганістані, сучасну геополітичну ситуацію у світі; – <i>пояснити</i> вплив Гельсінської конференції на міжнародні відносини на зламі ХХ–ХХІ ст.; – <i>охарактеризувати</i> Берлінську кризу, війну в Кореї, Карибську кризу, війни у В’єтнамі та Афганістані як прояви загострення міжнародних відносин в умовах Холодної війни; – <i>пояснити</i> процеси переходу від біполярності до багатополарного світу; вплив “нового політичного мислення” та розпаду СРСР на міжнародні відносини кінця ХХ ст.</p>	<p>Динаміка Холодної війни. Протистояння НАТО і ОВД.</p> <p>Прояви міжнародної напруженості (Берлінська криза, війна в Кореї, Карибська криза, війни у В’єтнамі й Афганістані).</p> <p>Період “розрядки” в міжнародній політиці. Гельсінська конференція 1975 р. Рецидиви Холодної війни на зламі ХХ–ХХІ ст.</p> <p>Від біполярного до багатополарного світу.</p> <p>Проблема міжнародного тероризму. Агресія Росії проти України в 2014 р. Російсько-українська війна.</p>
<p>Орієнтовні теми для практичних занять: – Міжнародні відносини другої половини ХХ – початку ХХІ ст.: точки перетину інтересів. – Демонтаж результатів періоду “розрядки”: причини і наслідки.</p>	
<p>Міжпредметні зв’язки: 11 клас. Зарубіжна література. Розділ: Із літератури кінця ХХ – початку ХХІ століття. Тема: Постмодернізм – одне з найяскравіших літературних явищ другої половини ХХ ст. Соціоісторичні, культурно-філософські та естетичні чинники розвитку постмодернізму в художній літературі. (Учень/учениця розповідає про соціоісторичні, культурно-філософські та естетичні чинники розвитку постмодернізму в художній літературі, наводить приклади втілення елементів постмодерністського мистецтва в масовій культурі. висловлює власне судження про особливості літератури постмодернізму); — 11 клас. Англійська мова. Тема: Моє місце в світі. (Учень/учениця знає про зразки здорового способу життя в Україні та англійських країнах, вміє презентувати Україну в міжнародному контексті).</p>	
Узагальнення	
Тематичний контроль	

Розділ 6. ПОВСЯКДЕННЕ ЖИТТЯ І КУЛЬТУРА

У результаті навчально-пізнавальної діяльності учні/учениці зможуть:	Зміст навчально-пізнавальної діяльності
<p>Знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>зміст понять</i>: науково-технічна революція (НТР), високі технології, неореалізм, функціоналізм, постмодернізм, соціальний реалізм, абстракціонізм, поп-арт; – <i>динаміку, напрямки і здобутки</i> НТР; – <i>діяльність видатних представників</i> науки, літератури, мистецтва і спорту другої половини ХХ – початку ХХІ ст.; – <i>базові художні принципи</i> провідних мистецьких течій сучасності. <p>Уміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>охарактеризувати</i> зміни у змісті та характері праці, соціальної структурі суспільства; – <i>визначити</i> вплив основних досягнень НТР на життя суспільства; сучасні тенденції в освіті, літературі, образотворчому мистецтві, архітектурі, музиці, театральному мистецтві, кінематографії й спорті; – <i>порівняти</i> зміст і характер праці, а також соціальну структуру модерного (індустріального) та постмодерного (інформаційного) суспільства; – <i>визначити і пояснити</i> різницю в умовах розвитку культури на теренах ЄС та в інших регіонах світу (на вибір); – <i>визначити</i> соціальні наслідки НТР. 	<p>Науково-технічна революція: наукові відкриття, нові галузі наук, високі технології, інтеграція науки і виробництва.</p> <p>Зміни у змісті та характері праці, соціальної структурі суспільства, якості життя людей країн світу. Розвиток систем соціального забезпечення.</p> <p>Становлення постіндустріального (інформаційного) суспільства. Культура “віртуальної реальності”.</p> <p>Освітні системи. Університети як автономні осередки науки й освіти. Розвиток літератури, образотворчого мистецтва, архітектури, музики, театру, кіно й спорту: домінуючі тенденції.</p>
<p>Орієнтовні теми практичних занять:</p>	
<p>– Модерне (індустріальне) та постмодерне (інформаційне) суспільства: тяглість та зміни.</p>	
<p>Орієнтовні теми навчальних проєктів:</p>	
<p>– Людина другої половини ХХ і початку ХХІ ст.: творець, митець, захисник.</p>	
<p>– Винаходи ХХ століття, які скоротили відстані та змінили світ.</p>	
<p>– Галерея сучасного мистецтва / Олімпійські ігри в сучасному світі (<i>на вибір учителя/вчительки або учня/учениці</i>).</p>	
<p>– Визначні пам’ятки сучасної архітектури (створення інтерактивної карти).</p>	
<p>Міжпредметні зв’язки: 11 клас. Зарубіжна література. Розділ: Із літератури кінця ХХ – початку ХХІ століття. Тема: Постмодернізм – одне з найяскравіших літературних явищ другої половини ХХ ст. Соціоісторичні, культурно-філософські та естетичні чинники розвитку постмодернізму в художній літературі. (Учень/учениця розповідає про соціоісторичні, культурно-філософські та естетичні чинники розвитку постмодернізму в художній літературі, наводить приклади втілення елементів постмодерністського мистецтва в масовій культурі. висловлює власне судження про особливості літератури постмодернізму).</p>	
<p>Узагальнення</p>	
<p>Тематичний контроль</p>	

УЗАГАЛЬНЕННЯ ДО КУРСУ

У результаті навчально-пізнавальної діяльності учні/учениці зможуть:	Зміст навчально-пізнавальної діяльності
<p>Знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>основні етапи</i> світового суспільного розвитку в ХХ і на початку ХХІ ст.; – <i>взаємозалежність</i> подій, явищ і процесів у сучасному світі; <p>Уміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>визначити</i> основні тенденції розвитку світу в другій половині ХХ і на початку ХХІ ст.; роль незалежної 	<p>Основні тенденції розвитку світу в другій половині ХХ – на початку ХХІ ст. Національні та глобальні виклики.</p> <p>Виміри цінностей людського буття в сучасному світі.</p> <p>Україна у світовому співтоваристві.</p>

України у світових політичних, економічних і культурних процесах; – <i>охарактеризувати</i> зміни в колективній свідомості населення України в умовах незалежності.	
--	--

Укладачі програми (відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 24.02.2017 № 310 “Про розроблення навчальних програм для старшої школи”):

Мудрий Мар’ян Михайлович, доцент кафедри новітньої історії України ім. М. Грушевського Львівського національного університету імені Івана Франка, кандидат історичних наук (*голова Робочої групи*); **Байкеніч Ганна Василівна**, завідувачка сектору методичної роботи Українського інституту національної пам’яті, кандидат педагогічних наук; **Баханов Костянтин Олексійович**, професор кафедри педагогіки вищої школи, управління навчальним закладом та методики викладання суспільствознавчих дисциплін Бердянського державного педагогічного університету, доктор педагогічних наук; **Бурлака Олена Вікторівна**, учителька історії Городищенського економічного ліцею Черкаської області; **Гирич Ігор Борисович**, завідувач відділом Інституту української археографії та джерелознавства ім. М. Грушевського НАНУ, доктор історичних наук; **Євтушенко Раїса Іванівна**, головний спеціаліст департаменту загальної середньої та дошкільної освіти Міністерства освіти і науки України; **Кендзьор Петро Іванович**, доцент кафедри суспільних дисциплін Львівського інституту післядипломної педагогічної освіти, доктор педагогічних наук; **Ксьондзик Тетяна Миколаївна**, учителька історії ЗОШ І–ІІІ ступенів № 5 м. Житомира; **Майданик Олена Геннадіївна**, учителька історії та правознавства Чернівецького ліцею № 1 математичного та економічного профілів Чернівецької міської ради; **Митрофаненко Юрій Станіславович**, старший викладач Кіровоградського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти, кандидат історичних наук; **Осмоловський Сергій Олександрович**, завідувач, професор кафедри всесвітньої історії Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова, кандидат економічних наук; **Пастушенко Роман Ярославович**, завідувач кабінету розвитку освіти Львівського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти; **Руккас Андрій Олегович**, доцент історичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка, кандидат історичних наук; **Скальський Віталій Валерійович**, науковий співробітник Інституту історії України НАНУ, кандидат історичних наук; **Хлипавка Леся Миколаївна**, учителька історії та правознавства Черкаського навчально-виховного об’єднання “Дошкільний навчальний заклад – загальноосвітня школа І–ІІІ ступенів № 36” імені Героїв-прикордонників; **Черевко Оксана Степанівна**, доцент кафедри всесвітньої історії Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова, кандидат історичних наук; **Щупак Ігор Якович**, директор Українського інституту вивчення Голокосту “Ткума”, музею “Пам’ять єврейського народу та Голокост в Україні”, кандидат історичних наук.